

**ДЕРЖАВНА ФІСКАЛЬНА СЛУЖБА УКРАЇНИ
УНІВЕРСИТЕТ ДЕРЖАВНОЇ ФІСКАЛЬНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Голова Приймальної комісії
Університету ДФС України

П.В. Пашко

«19» . 2019 р.

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ**
при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на основі ступеня бакалавра, магістра (ОКР спеціаліста)
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітніх програм «Управління процесами в сфері банківського бізнесу»,
«Управління фінансовою та страховою діяльністю», «Управління
державними фінансами», «Бізнес-процеси на міжнародних фінансових
ринках», «Фінансова аналітика», «Фінансовий менеджмент у сфері
бізнесу», «Фіскальне адміністрування»

Ірпінь – 2019

ЗМІСТ

1. Пояснювальна записка	5
2. Зміст фахового вступного випробовування з дисципліни «Фінанси»	6-8
3. Перелік рекомендованих джерел з дисципліни «Фінанси»	8-9
4. Зміст фахового вступного випробовування з дисципліни «Бюджетна система»	9-10
5. Перелік рекомендованих джерел з дисципліни «Бюджетна система»	11-12
6. Зміст фахового вступного випробовування з дисципліни «Фінанси підприємств»	12-14
7. Перелік рекомендованих джерел з дисципліни «Фінанси підприємств»	14
8. Зміст фахового вступного випробовування з дисципліни «Фінансовий ринок»	14-16
9. Перелік рекомендованих джерел з дисципліни «Фінансовий ринок»	16-18
10. Зміст фахового вступного випробовування з дисципліни «Страхування»	18-20
11. Перелік рекомендованих джерел з дисципліни «Страхування»	20-22
12. Зміст додаткового вступного випробовування з дисципліни «Гроші та кредит»	22-25
13. Перелік рекомендованих джерел з дисципліни «Гроші та кредит»	25-27
14. Зміст додаткового вступного випробовування з дисципліни «Податкова система»	27-30
15. Перелік рекомендованих джерел з дисципліни «Податкова система»	30-31
6. Критерії оцінювання	32
7. Зразок екзаменаційного білета додаткового вступного випробування	33-49

РЕЦЕНЗІЯ

на програму фахового вступного випробування
при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на основі ступеня бакалавра, магістра (ОКР спеціаліста)
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
освітніх програм «Управління процесами в сфері банківського бізнесу»,
«Управління фінансовою та страховою діяльністю», «Управління державними
фінансами», «Бізнес-процеси на міжнародних фінансових ринках»,
«Фінансова аналітика», «Фінансовий менеджмент у сфері бізнесу», «Фіскальне
адміністрування»

Програма фахового вступного випробування розроблена відповідно до
Методичних рекомендацій підготовки програм та екзаменаційної документації з
фахових вступних випробувань, додаткових вступних випробувань, вступних
іспитів для вступу на навчання до Університету ДФС України.

До програми фахового вступного випробування включено матеріал державної
програми з наступних дисциплін: фінанси; фінанси підприємств, бюджетна
система, фінансовий ринок, страхування та гроші і кредит.

Теми з наведених у програмі дисциплін розташовані в певній логічній
послідовності, розкривають їх сутність та основні положення, які необхідно знати
при складанні тестових завдань.

Програма фахового вступного випробування складається з пояснювальної
записки, змісту фахових вступних випробувань з навчальних дисциплін, переліку
рекомендованих джерел цих дисциплін, а також критеріїв оцінювання результатів
фахового вступного випробування.

Програма фахового вступного випробування відповідає встановленим
вимогам і може бути використана при складанні тестових завдань.

Д. е. н., професор

М. О. Кужелєв

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Програма фахового вступного випробування при вступі на навчання для здобуття освітнього ступеня магістра галузі знань 07 «Управління та адміністрування» зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування», розроблена відповідно до Методичних рекомендацій підготовки програм та екзаменаційної документації з фахових вступних випробувань, додаткових вступних випробувань, вступних іспитів для вступу на навчання до Університету державної фіскальної служби України.

Програма додаткового випробування включає матеріал державної програми з наступних дисциплін:

- фінанси;
- бюджетна система;
- фінанси підприємств;
- фінансовий ринок;
- страхування;
- гроші та кредит;
- податкова система.

Метою фахового вступного випробування є з'ясування рівня теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання за освітнім ступенем бакалавра, та формування рейтингового списку і конкурсного відбору вступників на навчання за освітнім ступенем «Магістр» спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» в межах ліцензованого обсягу.

Головним завданням фахового вступного випробування є виявлення у вступників спеціальних знань і практичних навичок з комплексу фахових навчальних дисциплін.

Програма фахового вступного випробування складається з пояснювальної записки, змісту фахових вступних випробувань з навчальних дисциплін, критеріїв оцінювання результатів фахового вступного випробування, списку рекомендованих джерел.

Фахове вступне випробування проводиться у письмовій формі. Екзаменаційний білет складається із 50 тестових завдань закритого типу, 4 варіанти відповіді з однією правильною.

ЗМІСТ ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

ДИСЦИПЛІНА «ФІНАНСИ»

Тема 1. Теоретико-методологічні засади фінансової науки

Предмет науки про фінанси. Суб'єкти, об'єкти і зміст фінансових відносин на макро- і мікро рівні. Фінансові категорії. Поняття і терміни у фінансовій науці. Сутність, специфічні ознаки і функції фінансів. Фінанси як економічна категорія розподілу. Взаємозв'язок фінансів з іншими економічними категоріями, які беруть участь у вартісному розподілі (кредитом, заробітною платою, ціною). Сфери фінансових відносин та інституційна структура фінансової системи. Суспільне призначення фінансів та їх об'єктивна необхідність.

Тема 2. Генезис та еволюція фінансів

Доходи і видатки феодальної держави. Розвиток податків у феодальному місті. Фінанси в період індустріального розвитку. Розвиток фінансів у постіндустріальний період.

Тема 3. Становлення та розвиток фінансової науки

Теорії державних фінансів англійської класичної політекономії. Розвиток вчення про державні фінанси в працях А.Вагнера. Концепція державних фінансів Дж.Кейнса. Фінансові концепції неокейнсіанства. Вплив демократизації суспільства на фінансову думку (теорія суспільних товарів і послуг). Теорії корпоративних фінансів.

Тема 4. Фінансове право і фінансова політика

Фінансова політика як складова економічної політики. Завдання фінансової політики. Сучасна фінансова політика України (характеристика за її окремими напрямками), її стратегічні і тактичні завдання. Фінансовий механізм та його складові елементи. Фінансове планування, сутність, завдання, принципи, методи. Види фінансових планів, їх характеристика. Зміст і призначення фінансового контролю, його види, форми і методи. Об'єкти і суб'єкти. Сутність аудиторського контролю. Забезпечення об'єктивності та неупередженості аудиторського висновку.

Тема 5. Податки. Податкова система

Об'єктивна необхідність, економічна сутність податків як фінансової категорії. Класифікація податків за різними ознаками, їх характеристика. Прямі і непрямі податки їх сутність, види, переваги і недоліки. Сутність і наукові принципи побудови податкової системи. Податкова система України: принципи побудови, характеристика складу і структури.

Тема 6. Бюджет. Бюджетний дефіцит.

Економічний зміст бюджету, його ознаки і функції як фінансової категорії. Економічна сутність бюджетних доходів і видатків форми їх вияву і матеріальне втілення. Структура бюджетних видатків. Класифікація доходів і видатків бюджету. Бюджетний устрій і бюджетна система: поняття, основи і

принципи побудови. Бюджетний процес і характеристика його етапів. Сутність бюджетного дефіциту і його види. Причини виникнення бюджетного дефіциту, характеристика джерел фінансування бюджетного дефіциту. Управління бюджетним дефіцитом.

Тема 7. Державний кредит

Економічна сутність, функції і призначення державного кредиту. Форми внутрішніх державних запозичень. Класифікація державних позик. Фінансові інструменти зовнішніх державних запозичень. Сутність і види державного боргу (поточний і капітальний, внутрішній і зовнішній). Причини його виникнення і зростання. Методи управління державним боргом, джерела обслуговування і погашення державного боргу.

Тема 8. Місцеві фінанси. Бюджетний федералізм і фінансове вирівнювання

Поняття місцевих фінансів, характеристика їх складу та роль у соціально-економічному розвитку територій. Місцеві бюджети як основа фінансового забезпечення місцевого самоврядування: доходи, видатки. Вертикальні та горизонтальні дисбаланси. Поняття та інструменти фінансового вирівнювання. Доходи місцевих бюджетів та джерела їх формування. Власні і закріплені доходи. Склад і структура видатків місцевих бюджетів (поточні видатки і видатки розвитку).

Тема 9. Фінанси суб'єктів господарювання

Фінанси суб'єктів господарювання як фінансова категорія. Особливості фінансових відносин на мікрорівні. Доходи і витрати суб'єктів господарювання. Порядок розподілу грошових надходжень від реалізації продукції, робіт і послуг. Фінансовий результат, чинники що впливають на його формування. Фінансові ресурси підприємств, характеристика їх складу.

Тема 10. Фінанси домогосподарств

Домогосподарство як інституційна економічна одиниця та сфера функціонування фінансів. Бюджет домогосподарства, його структура. Сукупні ресурси та сукупні витрати домогосподарства. Функції, що виконують домогосподарства. Їх роль у економіці країни.

Тема 11. Соціальне страхування.

Сутність і суспільне призначення соціального страхування, його необхідність. Система фондів соціального страхування, принципи їх організації, управління ними. Пенсійне страхування і його організація. Джерела формування доходів і напрями видатків Пенсійного фонду України. Реформування пенсійного забезпечення в Україні. Об'єктивна необхідність і сутність страхового захисту. Страхові фонди як джерело забезпечення страхового захисту.

Тема 12. Фінансовий менеджмент

Сутність фінансового менеджменту, об'єкт та суб'єкти. Функції фінансового менеджменту. Складові державного фінансового менеджменту: податковий менеджмент, бюджетний менеджмент і борговий менеджмент. Суб'єкти державного фінансового менеджменту їх функції.

Тема 13. Міжнародні фінанси

Сутність та функціональне призначення міжнародних фінансів. Міжнародний ринковий механізм перерозподілу фінансових ресурсів і капіталу. Міжнародний неринковий перерозподіл фінансових ресурсів. Фінанси міжнародних організацій. Організація Об'єднаних Націй (ООН), сфери її діяльності, структура, значення у міжнародному поділі праці, та всесвітніх економічних відносинах. Бюджет Європейського Союзу, його доходи і видатки.

Тема 14. Фінанси країн із розвинуеною ринковою економікою

Загальні закономірності і національні особливості державних фінансів у країнах з розвинуеною ринковою економікою. Склад, структура бюджетних доходів країн з розвинуеною ринковою економікою. Особливості організації бюджетного процесу в США, Японії, країнах ЄС. Сутність, причини і зміст інтеграційних процесів в Західній Європі.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ»

Основна

1. Буряк П. Ю. Фінанси: підруч. Київ: Хай-Тек Прес, 2010. 392 с.
2. Василик О. Д. Теорія фінансів: підруч. К.: Вища школа. 2004. 608 с.
3. Державні фінанси: навч. посіб. / за заг. ред. В. Д. Базилевича. К.: Атіка, 2004. 368 с.
4. Демиденко Л. М., Субботович Ю. Л. Податкова система: підруч. К.: Центр учбової літератури, 2007. 265с
5. Місцеві фінанси : підруч. /за ред. д.е.н., проф..О. П. Кириленко. 2-ге вид. доп. і перероб. Тернопіль: Економічна думка, 2015. 448с.
6. Податкова система України: тренінг-курс: навч. посіб. / за заг. ред. О. М. Тимченко. К.: ДННУ "Акад. фін. управління", 2012. 656 с.
7. Опарін В. М. Фінанси (загальна теорія): навч. посібник. 4-те вид., без змін. / К.: КНЕУ, 2007. 240 с.
8. Романенко О. Р. Фінанси: підручник. К.: ЦУЛ, 2016. 321 с.
9. Фінанси: підруч. /за ред. С. І. Юрія, В. М. Федосова. К.: Знання, 2008. 611с.
10. Федосов В. М., Юрій С. І. Теорія фінансів: підруч. К.: ЦУЛ, 2010. 576 с.
11. Фінанси: підруч. / за ред. д.е.н., проф. І. О. Лютого. К.: Вид-во Ліра, 2017. 720 с.

Додаткова

12. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. No 2456-17 та редакції від 01.01.2018 URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456>.
13. Бланкарт Ш. Державні фінанси в умовах демократії. К.: Либідь, 2000. 345 с.
14. Вахненко Т. П. Зовнішні боргові зобов'язання у системі світових фінансово-економічних відносин: монограф. К.: Фенікс, 2006. 385 с.
15. Дем'янишин В. Г. Теоретична концептуалізація і практична реалізація бюджетної доктрини України: монограф. Тернопіль: ТНЕУ, 2008. 496 с
16. Державний кредит та боргова політика України. 2-ге видання [монографія]/ за ред. І. О. Лютого. Київ: ЦУЛ, 2008. 360 с.
17. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» від 9 липня 2003 року № 1057-IV. ВВР України, 2003. № 47 – 48.
18. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.1997. №280/97-ВР. URL.: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%DO%B2%D1%80>. (дата звернення 01.02.2019).

19. Зайчикова В. В. Місцеві фінанси України та європейських країн. К.: НДФІ, 2007. 299 с.
20. Казначейська система виконання бюджету: навч. посіб. / В. І. Стоян, В. М. Русін. Тернопіль: Астон, 2015. 372 с.
21. Кнейслер О. В., Шупа Л. З. Медичне страхування в Україні: реалії функціонування та перспективи розвитку: монограф. / за ред. О. В. Кнейслер. Тернопіль: 2018, 192 с.
22. Кириленко О. П., Малиняк Б. С. Теорія і практика бюджетних інвестицій. Тернопіль: Економічна думка, 2007. 288 с.
23. Лютий І. О. Фінансова інфраструктура: інноваційний підхід до дослідження фінансів. К.: Фінанси України: 2017. № 4. С. 121-125.
24. Оподаткування суб'єктів підприємництва. Презентаційний курс: навч. посіб. / за заг. Ред. А. М. Поддєрьогіна. КНЕУ, 2013. 351 с.
25. Письменний В.В. Місцеве оподаткування в умовах реформування податкової системи України: монограф. Тернопіль: Видавничий центр «Вектор», 2011. 210 с.
26. Ріппа М. Б. Імперативи бюджетного фінансування соціального захисту та соціального забезпечення в Україні. Світ фінансів. 2018. Випуск 3 (56). С 28-41.
27. Розвиток бюджетної децентралізації в Україні : наукова доповідь / за ред. д-ра екон. наук І. О. Луніної; НАН України, ДУ "Ін-т екон. та прогнозів. НАН України". Київ, 2016. 70 с.
28. Соколовська А. М. Шляхи реформування податкової системи України Фінанси України. 2014. №12. С. 103-121.
29. Соколовська А. М., Кошук Т. В. Податкова політика в Україні в контексті тенденцій реформування оподаткування у країнах ЄС. Фінанси України. 2012. № 1. С. 94-115.
30. Слухай С. В. Міжбюджетні трансферти у постсоціалістичних країнах: від теорії до реалій: монограф. К.: Артєк. 2002. 195с.
31. Фінанси підприємств: підруч. 8-ме видання / за заг.ред. А. М. Поддєрьогіна. К.: КНЕУ 2013. 515 с.
32. Юрій С. І., Стоян В. І., Мац М. Й. Казначейська система: підруч. Тернопіль: Карт-бланш, 2002. 590 с.
33. Юрій С. І., Шаварина М. П., Шаманська Н. В. Соціальне страхування: Підручник. Кондор, 2004. 464 с.
34. Офіційний сайт Президента України. URL: <http://www.president.gov.ua> (дата звернення 23.02.2019).
35. Офіційний сайт Кабінету Міністрів України. URL: <http://www.kmu.gov.ua> (дата звернення 08.02.2019).
36. Офіційний сайт Верховної Ради України URL: <http://www.rada.gov.ua> (дата звернення 13.02.2019).
37. Офіційний сайт Міністерство фінансів України. URL: <http://www.minfin.gov.ua> (дата звернення 01.02.2019).
38. Офіційний сайт Державної фіскальної служби України URL: <http://www.sta.gov.ua>. (дата звернення 01.02.2019).
39. Офіційний сайт Пенсійний фонд України. URL: <http://www.pfu.gov.ua>. (дата звернення 01.02.2019).
40. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. URL: <http://www.treasury.gov.ua>. (дата звернення 01.02.2019).
41. Офіційний сайт Рахункової палати України. URL: <http://www.ac-rada.gov.ua> (дата звернення 01.02.2019).
42. Офіційний сайт Національного інституту стратегічних досліджень URL.: <http://www.niss.gov.ua>. дата звернення 08.02.2019).

ДИСЦИПЛІНА «БЮДЖЕТНА СИСТЕМА»

Тема 1. Сутність, призначення та роль бюджету держави. Бюджетний устрій та побудова бюджетної системи

Економічна сутність і призначення бюджету. Функції бюджету. Бюджет як основний фінансовий план держави. Бюджетна класифікація.

Основи бюджетного устрою. Поняття та структура бюджетної системи України. Бюджетні права і повноваження органів державної влади та місцевого самоврядування.

Тема 2. Система доходів та видатків бюджету

Сутність і характеристика доходів бюджету. Класифікація доходів бюджету. Податки як імперативна домінуюча бюджету. Склад і структура доходів місцевих бюджетів.

Видатки бюджету: економічна сутність та напрями. Класифікація видатків. Склад та структура видатків Державного бюджету України. Видатки місцевих бюджетів. Бюджетне фінансування.

Тема 3. Бюджетний дефіцит і джерела його фінансування.

Державний борг.

Економічна сутність бюджетного дефіциту і причини його виникнення. Види бюджетного дефіциту. Джерела фінансування бюджетного дефіциту. Управління бюджетним дефіцитом.

Державний борг, причини його виникнення і зростання. Види державного боргу та джерела його погашення. Управління та обслуговування державного боргу.

Тема 4. Міжбюджетні відносини та система бюджетного вирівнювання

Зміст міжбюджетних відносин та особливості їхньої організації. Концепції бюджетного унітаризму та бюджетного федералізму. Бюджетне регулювання, його цілі та методи. Інструменти міжбюджетних відносин. Бюджетні трансферти та їх види.

Тема 5. Фінансування соціальних (обов'язкових) видатків бюджету

Соціальні видатки бюджету: склад, структура та причини зростання. Видатки бюджету на соціальний захист і соціальне забезпечення. Видатки бюджету на освіту. Видатки бюджету на охорону здоров'я. Видатки бюджету на духовний та фізичний розвиток. Держава загального добробуту та її моделі. Зарубіжний досвід бюджетного фінансування малозабезпечених верств населення.

Тема 6. Фінансування дискреційних видатків бюджету

Видатки бюджету на економічну діяльність. Видатки бюджету на національну оборону. Видатки бюджету на громадський порядок, безпеку та судову владу. Видатки бюджету на загальнодержавні функції. Фінансування інших функцій держави.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ДИСЦИПЛІНИ «БЮДЖЕТНА СИСТЕМА» Основна

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. No 2456-17 та редакції від 01.01.2018. URL:<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2456>.
2. Бюджетна система: підруч. / за ред. С. І. Юрія, В.Г. Демянишина, О. П. Кириленко. Тернопіль: ТНЕУ, 2013. 624с.
3. Бюджетна система України: за заг.ред. В.М.Опаріна; навч.посіб.; тренінг-курс / Академія фінансового управління. Київ, 2012. 392 с.
4. Бюджетний менеджмент: підруч. / за заг. ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2004. 864 с.
5. Бюджетний менеджмент. Практикум: навч. посіб. / за заг. ред. В. Федосова. К.: КНЕУ, 2005. 420 с.
6. Василик О.Д., Павлюк К.В. Бюджетна система України: підруч. К.: Центр навч. л-ри, 2004. 544 с.
7. Куценко Т.Ф. Бюджетно-податкова політика: навч.-метод. посібн. для самост. вивч. дисц. К.: КНЕУ, 2002. 256 с.
8. Клець Л.Є. Бюджетний менеджмент: навч. посібн. К.: Центр учбової літератури, 2007. 640 с.
9. Пасічник Ю.В. Бюджетна система України: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. і доп. К.: Знання, 2008. 670 с.
10. Фешенко Л.В., Проноза П.В., Кузьминчук Н.В. Бюджетна система України: навч. посібн. К.: Кондор, 2008. 440 с.

Додаткова

11. Д'яконова І. І. Бюджет України: монограф. у 2 кн. / А. О. Єпіфанов, І. І. Д'яконова, І. В. Сало. Книга перша: Бюджет – головна ланка фінансів держави. Суми: ДВНЗ «УАБС НБУ», 2010. 201 с.
12. Алексєєв І.В., Ярошевич Н.Б., Кондрат І.Ю. Бюджетна система: навч. посібн. Л. : „Львівська політехніка”, 2004. 161 с.
13. Андрущенко В.Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті: Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів. Л.: Каменярь, 2000. 303 с.
14. Базилевич В. Д., Баластрик Л. О. Державні фінанси: навч. посіб. / за заг. ред. Базилевича В. Д. К.: Атіка, 2002. 226 с.
15. Бедринець М.Д., Биховченко В.П., Бурдейний І.М., Вербицька Ю.М., Довгань Л.П., Іванишина О.С. та ін. Фінанси та кредит: бюджетна система, місцеві фінанси, фінансова діяльність суб'єктів підприємництва, податкова система: навч. посіб. для самост. підготов. до компл. держ. екзамену з фаху/ НУДПСУ; під заг. ред. д.е.н., проф. Л.Л. Тарангул. Чернівці: "Прут", 2012. 252 с.
16. Булгакова С.О., Барановський О.І., Барановська В.Г., Кучер Г.В. та ін. Бюджетна система України та Євросоюзу: монограф. / за заг.ред. д.е.н., проф., акад. НАПН України А.А. Мазаракі. К.: Нац. торг.-екон. ун-т, 2010. 409 с.
17. Бюджетна підтримка та податкове стимулювання національної економіки України (Budget support and tax incentives in national economy of Ukraine): монограф. / за заг.ред. Л.Л.Тарангул. Ірпінь: НУДПСУ, 2012. 532 с.
18. Бюджетна і податкова система України у запитаннях і відповідях: навч.посіб. / за заг. ред. Т.І.Єфіменко. К.: Академія фінансового управління. 2012. 336 с.
19. Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ: За заг. ред. М.Я. Азаров; у чотирьох томах / ДННУ"Акад.фін.управління", Т.4.: Державні соціальні видатки: напрями раціоналізації та підвищення ефективності. Київ, 2011. 608 с.
20. Державний бюджет і бюджетна стратегія в умовах економічних реформ: За заг. ред. М.Я. Азаров; у чотирьох томах / ДННУ"Акад.фін.управління", Т.3.: Бюджетне планування і

прогнозування на середньострокову перспективу-інноваційна складова управління у сфері державних фінансів. Київ, 2011. 480 с.

21. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т./ Ред. кол.: М.Я. Азаров (гол.), В.М. Геєць, Ф.О. Ярошенко (заст. гол.), Т. 3: Розвиток системи податків як основи розміщення державних фінансів. К.: НДФІ, 2004. 308 с.

22. Бюджетна політика у контексті стратегії соціально-економічного розвитку України: У 6 т./ Ред. кол.: М.Я. Азаров (гол.), В.М. Геєць, Ф.О. Ярошенко (заст. гол.), Т. 6: Підвищення ефективності боргової політики держави. К.: НДФІ, 2004. 640 с.

23. Карлін М.І. Бюджетна система України: навч. посіб. К.: Знання, 2008. 428 с.

24. Коляда Т.А. Особливості формування бюджетної стратегії в умовах глобального зростання державного боргу. Журнал «Бізнес Інформ». 2013. № 2. С. 20–24.

25. Коляда Т.А. Узгодження пріоритетів бюджетної стратегії з основними напрямками соціально-економічного розвитку України. Університетські наукові записки. Хмельницький університет управління та права. 2013. № 2. С. 329-337.

26. Коляда Т.А. Бюджетна стратегія як інструмент подолання структурних дисбалансів дохідної частини бюджету України. Фінанси України. 2014. № 5. С. 61-73.

27. Коляда Т.А. Необхідність оновлення інструментів бюджетно-податкового регулювання економіки в умовах посткризового розвитку України. Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України. № 1. 2014. URL: http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Znpnudps/2014_1/zmist.html

28. Тарангул Л.Л., Коляда Т.А. Особливості формування міжбюджетних фінансових потоків в умовах запровадження бюджетної децентралізації в Україні. Фінанси України. 2015. № 3. С. 30-44.

29. Коляда Т.А. Управління державним боргом у контексті стабілізації державних фінансів України. Економічний часопис – XXI. 2015. № 7-8 (1). С. 82-85.

30. Коляда Т.А. Особенности и перспективы бюджетной децентрализации в Украине. Journal of Corporate Management and Economics “Maneko”. Bratislava: Institute of Management of Slovak University of Technology in Bratislava. 2014. № 2. С. 229-238.

31. Основи бюджетування: навч.-метод. посіб. для самост.вивч. дисц./ за заг. ред. Л.П. Батенко. К.: КНЕУ, 2010. 202 с.

32. Оспіщев В.І. Фінанси: курс для фінансистів: навч. посіб. / за ред. В.І. Оспіщева. – К.: Знання, 2008. 567 с.

33. Симоненко В.К. Пятилетки независимости: Экономическое эссе. К.:Знання, 2007. 544 с.

34. Федосов В., Опарін В., Львовчкін С. Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями. За наук. ред. В. Федосова. – К.: КНЕУ, 2002. – 387 с.

35. Чугунов І.Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку. – К.: НІОС. 2003. – 488 с.

ДИСЦИПЛІНА «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

Тема 1. Зміст і основи організації фінансів підприємств. Організація грошових розрахунків підприємств

Сутність та функції фінансів підприємств. Грошові фонди і фінансові ресурси підприємств. Зміст фінансової роботи на підприємстві.

Готівкові та безготівкові розрахунки підприємств. Види банківських рахунків і порядок їх відкриття. Способи розрахунків за продукцію, роботи, послуги. Форми безготівкових розрахунків і платіжні документи. Розрахунки акредитивами в системі безготівкових розрахунків. Розрахунки платіжними дорученнями.

Розрахунки платіжними вимогами-дорученнями. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків. Вексельна форма розрахунків

Тема 2. Грошові надходження підприємств

Виручка від реалізації - основне джерело грошових коштів підприємства. Методи планування виручки від реалізації. Грошові надходження від операційної діяльності. Грошові надходження від інвестиційної діяльності. Грошові надходження від фінансової діяльності.

Тема 3. Формування і розподіл прибутку підприємств

Формування прибутку підприємства. Методи планування (розрахунку) прибутку від реалізації продукції. Сутність і методи обчислення рентабельності. Розподіл і використання прибутку на підприємстві.

Тема 4. Оподаткування підприємств

Система оподаткування підприємств. Оподаткування прибутку підприємств: порядок обчислення та сплати. Податок на додану вартість: порядок обчислення та сплати. Особливості оподаткування акцизним податком в контексті змін до Податкового кодексу. Мито як один із видів непрямих податків в Україні. Місцеві податки і збори в системі оподаткування підприємств. Екологічний податок: порядок обчислення та сплати. Рентні платежі: порядок обчислення та сплати. Єдиний соціальний внесок: порядок обчислення та сплати.

Тема 5. Оборотні кошти підприємства

Сутність і структура оборотних засобів. Поняття норми та нормативу. Розрахунок нормативу оборотних засобів. Норма запасу оборотних засобів по сировині і матеріалам. Нормування сировини і матеріалів Нормування незавершеного виробництва. Нормування готової продукції. Джерела утворення оборотних коштів. Показники оборотності оборотних коштів. Визначення суми звільнених або додатково залучених оборотних коштів в результаті прискорення або уповільнення оборотності. Визначення наявності власних та притриманих до них оборотних коштів.

Тема 6. Фінансове забезпечення відтворення основних засобів

Формування основних фондів. Фізичний та моральний знос основних фондів. Сутність амортизації основних фондів. Нарахування амортизації основних фондів. Поняття коригування основних фондів через вплив інфляції Джерела відтворення основних фондів. Основні показники, які характеризують використання основних фондів

Тема 7. Кредитування підприємств

Види банківського обслуговування підприємств. Порядок оформлення кредитного договору. Комерційне кредитування підприємств. Порядок видачі і погашення кредиту. Лізингове кредитування підприємств. Джерела фінансування капітальних вкладень.

Тема 8. Оцінка фінансового стану підприємства

Фінансовий стан підприємства, методи та інформаційне забезпечення його оцінки. Оцінка майнового стану підприємства. Оцінка фінансової стійкості підприємства. Оцінка ліквідності і платоспроможності підприємства. Оцінка прибутковості підприємства. Оцінка ділової активності підприємства.

Тема 9. Фінансове планування на підприємствах.

Фінансова санація підприємств

Зміст та методи фінансового планування. Зміст поточного фінансового плану та порядок його складання. Зміст і значення оперативного фінансового плану. Сутність фінансової санації підприємств. Прийняття рішення про фінансове оздоровлення підприємств. Порядок проведення фінансової санації. Порядок оголошення підприємства банкрутом та порядок задоволення претензій кредиторів. Фінансова санація на ухвалу господарського суду

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСИ ПІДПРИЄМСТВ»

Основна

1. Бердар М.М. Фінанси підприємства: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2010. 352 с.
2. Білик М.Д., Буряк Л.Д., Поддєрьогін А.М. Фінанси підприємств: підруч.; кер.кол. і наук. ред. проф. А.М. Поддєрьогін. Восьме вид., пер. та доп. К.: КНЕУ, 2013. 519 с.
3. Білоусова О.С. Фінансове планування на підприємствах: теорія, методологія та практика: монограф. – К., НАН України, 2012. 388 с.
4. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия: учебный курс. К.: Ника-Центр, 2006. 520 с.
5. Зятковський І.В. Фінанси підприємства: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2010. 400 с.
6. Кравчук О.М., Ляшук В.П. Фінансова діяльність суб'єктів підприємництва: навч. посібник. К.: ЦУЛ, 2010. 504 с.
7. Податковий кодекс України. № 2755-VI від 2.12.2010р. URL: www.rada.gov.ua
8. Ярошевич Н.Б. Фінанси підприємств: навч. посіб. К.: Знання, 2012. – 341с.

Додаткова

9. Бондаренко О.С. Фінанси підприємств: проблем и і перспективи: монограф. / за ред. М.Д. Білик. – Т. 1.: Розвиток фінансів підприємств в умовах ринку. – К.: «ПанТот», 2012.–336 с. Розд. 2. Фінансові потоки підприємств у логістичних системах. С. 25 –59.
10. Господарський кодекс України із змінами та доповненнями. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/436>
11. Зятковський І. В. Фінанси підприємств : навч. посіб. К. : Кондор, 2003. 364 с.
12. Кравчук Г. В. Внутрішні механізми фінансової стабілізації. Фінанси України. 2012. № 8. С. 128-130.
13. Лазепка В. І. Резервні фонди підприємств як джерело інвестицій. Фінанси України. 2010. № 6. С. 45-53.
14. Терещенко О. О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання : навч. посіб. К. : КНЕУ, 2003. 554 с.
15. Слав'юк Р. А. Фінанси підприємств. К. : Центр навчальної літератури, 2004. 460 с.
16. Фінанси підприємства: підруч. /Кер.кол.авт. А.Н. Поддєрьогін. К.: КНЕУ, 2010. 552 с.

ДИСЦИПЛІНА «ФІНАНСОВИЙ РИНОК»

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці

Сутність фінансового ринку та передумови його створення. Функції фінансового ринку. Місце фінансового ринку в системі фінансових відносин.

Суб'єкти фінансовому ринку та їх класифікація. Структуризація та сегментація фінансового ринку за основними ознаками. Поняття фінансових активів їх властивості та класифікація. Поняття та класифікація фінансових інструментів.

Тема 2. Регулювання фінансового ринку

Сутність регулювання фінансового ринку: принципи, напрями, рівні та форми регулювання. Державне регулювання фінансового ринку України. Сутність, мета та етапи розвитку державного регулювання фінансового ринку України. Сфери фінансового ринку, що підлягають державному регулюванню. Важелі непрямого втручання держави у регулювання фінансового ринку. Структура органів державного регулювання фінансового ринку, їх основні завдання. Внутрішнє регулювання фінансового ринку. Роль саморегулюючих організацій на фінансовому ринку. Регулювання фінансового ринку в країнах з розвинутою ринковою економікою. Співпраця України з міжнародними організаціями у сфері регулювання фінансового ринку. Стратегічні пріоритети регулювання фінансового ринку.

Тема 3. Суб'єкти фінансового ринку

Суб'єкти фінансового ринку та їх класифікація. Держава як суб'єкт фінансового ринку. Домогосподарства на фінансовому ринку. Місце суб'єктів господарювання на фінансовому ринку.

Поняття фінансового посередництва та фінансових посередників, їх місце на фінансовому ринку. Сутність фінансових посередників та їх функції. Функції фінансового посередництва. Класифікація фінансових посередників. Банківські установи на фінансовому ринку. Класифікація банків. Банківські об'єднання. Небанківські кредитні інститути. Роль страхових компаній на фінансовому ринку. Інститути спільного інвестування та їх типи. Особливості діяльності лізингових компаній. Схема лізингового процесу. Факторингові послуги. Діяльність кредитних спілок. Недержавні пенсійні фонди. Допоміжні фінансові установи (інфраструктурні учасники фінансового ринку)

Тема 4. Ризик та ціна капіталу

Ціноутворення на фінансовому ринку. Майбутня та поточна вартість фінансових інструментів. Зміна вартості грошей в часі. Прості та складні відсотки. Види та структура процентних ставок. Механізм оцінювання фінансових активів. Фінансові ризики. Розвиток теорій ризику.

Тема 5. Ринок пайових цінних паперів

Загальна характеристика ринку пайових цінних паперів. Сутність та види акцій. Особливості випуску та розміщення. Акції корпоративних інвестиційних фондів. Інвестиційні сертифікати: сутність, особливості емісії та обігу. Сертифікати ФОН. Інвестиційні якості пайових цінних паперів. Визначення курсової вартості. Визначення дохідності пайових цінних паперів.

Тема 6. Ринок боргових, похідних та структурованих цінних паперів

Загальна характеристика та види боргових цінних паперів. Інвестиційні якості боргових цінних паперів. Рейтингове оцінювання боргових цінних паперів. Визначення курсової вартості та дохідності боргових цінних паперів. Операції з ощадними (депозитними) сертифікатами, казначейськими зобов'язаннями і

векселями.

Сутність похідних та структурованих цінних паперів. Інвестиційні якості похідних та структурованих цінних паперів. Визначення дохідності похідних та структурованих цінних паперів. Створення ринку «синтетичних» цінних паперів.

Тема 7. Первинний та вторинний ринок цінних паперів

Сутність первинного та вторинного ринку цінних паперів. Операції та суб'єкти первинного ринку. Поняття андеррайтингу як економічної категорії. Основні функції інвестиційних банків. Види андеррайтингу. Етапи андеррайтингу. Форми винагороди за послуги андеррайтерів. Сутність фондової біржі та її місце на ринку цінних паперів. Історія розвитку фондових бірж в Україні та світі. Основи організації та роботи фондової біржі в Україні. Біржовий статут та правила біржі. Біржовий комітет, члени біржі. Біржові операції та біржові угоди з цінними паперами. Види та характеристика біржових наказів. Методи формування біржового курсу. Біржові індекси та їх місце на фінансовому ринку. Особливості і роль індексів українського фондового ринку.

Тема 8. Кредитний ринок

Кредитний ринок та його функції. Кредити та їх види. Визначення вартості кредитних ресурсів

Тема 9. Фундаментальний і технічний аналіз

Сутність та види аналізу фінансового ринку. Процес проведення фундаментального аналізу фінансових ринків. Технічний аналіз фінансових ринків. Графічні картини технічного аналізу.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ДИСЦИПЛІНИ «ФІНАНСОВИЙ РИНОК»

Основна

1. Дема Д. І. Фінансовий ринок : навч. посіб. / Д. І. Дема, І. В. Абрамова, Л. В. Недільська ; за заг. ред. Д. І. Деми. Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 448 с.
2. Інноватика на фінансових ринках: монографія / За науковою ред. д.е.н., професора С. В. Онишко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 466 с.
3. Класифікація інституційних секторів економіки України : Наказ Держкомстату України від 18 квіт. 2005 р. № 96. URL: <http://www.kapitalizator.com/natsionalni-derzhavni-statystychni-klassyfikatsiyi-klassifikatory>
4. Коваленко Ю. М. Інституціалізація фінансового сектору економіки: монографія. Національний університет ДПС України. Ірпінь, 2013. 608 с.
5. Коваленко Ю. М. Фінансовий ринок і ринок фінансових послуг: сутність, сегменти, суб'єкти. *Фінанси України*. 2013. № 1 (206). С. 101–112.
6. Поважний О. С. Цінні папери і фондовий ринок : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2014. 364 с.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» від 30 лист. 2001 р. № 559. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>
8. Положення про функціонування фондових бірж: Рішення НКЦПФР від 22 лист. 2012 р. №1688. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1188-13>
9. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30 жовт. 1996, № 448-96 ВР. URL: www.liga.kiev.ua

10. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління НБУ від 26 вер. 2001. № 841/6032. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01>.

11. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо складання рахунків сектору фінансових корпорацій за підсекторами : Наказ Держкомстату України: від 01 груд. 2006 р. № 579. URL: http://uazakon.com/documents/date_c0/pg_gbcrsh/index.htm.

12. Про інститути спільного інвестування : Закон України від 05 лип. 2012 № 5080-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5080-17>.

13. Про кредитні спілки: Закон України від 20 груд. 2001 р. № 2908 – III. URL: www.liga.kiev.ua.

14. Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг: Указ Президента України від 23 лист. 2011 р. № 1070/2011 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1070/2011>

15. Про недержавне пенсійне забезпечення : Закон України від 09 лип. 2003 р. № 1057-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?page=5&nreg=1057-15>.

16. Про обіг векселів в Україні: Закон України від 05 квіт. 2001 № 2374-III URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2374-14>

17. Про фінансовий лізинг: Закон України від 11 груд. 2003р. № 1381-IV. URL: www.liga.kiev.ua.

18. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг : Закон України від 12 лип. 2001 р. № 2664. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14>.

19. Про цінні папери та фондовий ринок : Закон України від 23 лют. 2006 р. № 3480-IV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3480-15>

20. Прямухіна Н. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2014. 304 с.

21. Фінансовий ринок: підручник у 2-х т. / Коваленко Ю.М., Ковернінська Ю.В., Онишко С.В., Кужелев М.О. та ін.; кер авт. кол. і наук. ред. Ю.М. Коваленко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2018. 829 с.

22. Черкасова С. В. Фінансовий ринок : навч. посіб. Київ : Ліра-К, 2014. 336 с.

23. Черкасова С. Г. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 450 с.

24. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: підручник. Київ: Знання, 2015. 535 с.

25. Шкварчук Л.О. Фінансовий ринок: навч. посіб. Київ: Знання, 2013. 382 с.

Додаткова

26. Абрамов А. Регулирование финансовых рынков: модели, эволюция, эффективность. *Вопросы экономики*. 2014. № 2. с. 33 – 49.

27. Азаренкова Г. Основні тенденції розвитку фондового ринку в посткризовий період. *Вісник Національного банку України*. 2017. URL: <http://khibs.ubs.edu.ua/wp-content/uploads>.

28. Баула О. В., Никитюк Т.Л. Перспективи інтеграції вітчизняного ринку цінних паперів у світовий фондовий ринок. *Економічний форум*. 2015. №. 2. С. 255-261.

29. Береславська О.І. Діяльність банків на ринках цінних паперів України. *Збірник наукових праць Університету державної фіскальної служби України*. 2016. № 2. С. 21-30.

30. Белова І. Визначення індикатора фінансового стресу в Україні. *Вісник Національного банку України*. 2014. №. 1. С. 41-45.

31. Бондаренко О.С. Тенденції функціонування фінансового ринку в економіці України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. №15. С. 5-9.

32. Власенко І. Виклики і можливості цифрової економіки для України в межах фінансово-кредитної системи. URL: http://dspace.ubs.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/1073/1/Pantielieieva_Financial_credit.pdf#page=284

33. Волосович С.В. Домінанти технологічних інновацій у фінансовій сфері. *Економічний вісник університету*. Збірник наукових праць вчених і аспірантів. 2017. № 33-1. С. 15–22.

34. Геддес, Росс. IPO и последующие размещения акций. Москва: Олимп-Бизнес, 2016.

335 с.

35. Дендебера В. С. Розвиток інтернет-трейдингу в Україні. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. 2017. № 14. С. 116-118.
36. Коваленко В. В. Кредитний ринок України: проблеми та перспективи розвитку. *Regional economics and management*. 2015. №3. С. 79-82.
37. Коваленко Ю. М. Еволюційні аспекти фінансового інжинірингу на світових ринках цінних паперів. *Економічний вісник. Серія : фінанси, облік, оподаткування*. 2018. № 2. С. 52–59.
38. Коваленко Ю. М. Изменение парадигмы регулирования финансового сектора экономики. *Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов*. Курск, 2013. № 5. С. 6–8.
39. Коваленко Ю. М. Стандарти Кодексу кращої практики фінансової діяльності. *Актуальні проблеми економіки*. 2013. № 11. С. 8–14.
40. Коваленко Ю. М. Сучасне інституційне середовище фінансового сектору економіки України. *Фінанси України*. 2013. № 5 (210). С. 100–111.
41. Кужелєв М. О., Плахотнюк В. В., Стабіас С. М. Пріоритетні напрями підвищення конкурентоспроможності національного ринку корпоративних цінних паперів. *Науковий вісник Мукачівського державного університету : Серія : Економіка*. 2018. Вип. 2 (10). С. 20–28.
42. Онишко С. В. Управління фінансовими активами як інструмент забезпечення ефективності фінансового ринку. *Науковий вісник Чернігівського державного інституту економіки і управління. Серія 1: Економіка*. 2014. № 2 С. 105-110.
43. Онишко С. В., Лактіонова О.А. Гнучкість фінансового ринку в умовах циклічного розвитку економіки. *Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія : Економіка*. 2014. Вип. 27. С. 89-95.
44. Рекуненко І. І. Ефективність фінансового ринку та її різновиди. *Вісник*. 2015. С. 219-231.
45. Розвиток ринків фінансових послуг в умовах європейської інтеграції : монографія / наук. ред. Н. М. Внукова. Харків: ТО Ексклюзив, 2014. 218 с.
46. Сиротюк Ю. В. Місце фінансових посередників у системі алокації фінансових ресурсів в економіці. *Бізнес Інформ*. 2015. № 11. С. 338–345.
47. Сіташ Т. Біржові індекси як індикатори активності фондового ринку. *Журнал європейської економіки*. Том 17 №1 (64) січень-березень 2018р. с. 110-125.
48. Хома І. Б. Сучасний стан та перспективи розвитку ринку похідних цінних паперів в Україні. URL: <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/5/171.pdf>.
49. Школьник І.О., Кремень В.М. Періодизація розвитку фінансового сектору та фінансового нагляду в Україні. *Фінанси України*. 2018. № 3. С. 97-115.

ДИСЦИПЛІНА «СТРАХУВАННЯ»

Тема 1. Сутність, принципи та роль страхування

Історія виникнення та розвитку страхування. Місце страхування в системі економічних категорій та його функції. Необхідність страхового захисту. Страховий фонд суспільства як матеріальна основа забезпечення страхового захисту. Сутність і функції страхування. Принципи страхування. Роль страхування в умовах ринкової економіки.

Тема 2. Класифікація страхування

Наукове поняття класифікації страхування та її значення. Класифікація страхування за об'єктами. Нетрадиційні види страхування. Методи та системи страхування. Значення класифікації страхування для практичної діяльності страхових компаній. Вимоги українського законодавства щодо договорів страхування життя.

Тема 3. Страхові ризики і їх оцінка

Поняття ризику, його основні характеристики. Рівень ризику. Частота ризику та розмір шкоди. Управління ризиком. Роль ризик-менеджменту у виявленні, розпізнаванні, ідентифікації та визначенні методів впливу на ризик. Класифікація ризиків. Визначення страхового ризику. Ознаки страхового ризику. Оцінка ризику й визначення доцільності його страхування. Критерії визначення ціни страхування. Структура та основи розрахунку страхових тарифів. Специфіка ризиків у страхуванні майна, відповідальності та в особовому страхуванні. Сутність і призначення актуарних розрахунків. Основні принципи здійснення розрахунків страхових тарифів.

Тема 4. Страховий ринок

Поняття страхового ринку. Суб'єкти страхового ринку. Страхові послуги як об'єкти взаємовідносин страховиків і страхувальників. Реалізація страхових послуг. Роль посередників: страхових агентів і брокерів. Сутність і завдання маркетингу в страхуванні. План маркетингу. Інформаційне забезпечення маркетингових досліджень. Права і обов'язки сторін при укладанні договору страхування. Перспективи розвитку страхового ринку в Україні. Страхові ринки країн Європи.

Тема 5. Страхова організація як частина економічної системи

Страхові компанії: види та значення. Організаційна структура страхової компанії. Структура та ресурси страхової організації. Управління страховою компанією. Умови залучення іноземних інвесторів до створення страхових організацій. Порядок створення, функціонування і ліквідації страхових компаній. Страхові об'єднання.

Тема 6. Державне регулювання страхової діяльності

Необхідність і значення державного регулювання страхової діяльності. Законодавча і нормативна база страхування, шляхи наближення її до міжнародних стандартів. Органи нагляду за страховою діяльністю та їх функції. Реєстрація та ліцензування страховиків. Контроль за діяльністю страховиків.

Тема 7. Особисте страхування

Сутність страхування життя та його основні види. Добровільне страхування додаткової пенсії. Обов'язкові види страхування від нещасних випадків і професійних захворювань. Добровільне індивідуальне й колективне страхування від нещасних випадків. Загальна характеристика медичного страхування та аналіз основних його систем.

Тема 8. Страхування майна

Поняття майнового страхування, його мета та значення. Страхування майна від вогню та інших небезпек. Страхування врожаю та тварин у сільськогосподарських підприємствах. Страхування технічних ризиків. Страхування транспортних засобів. Страхування майна громадян. Страхування майна юридичних осіб.

Тема 9. Страхування відповідальності громадян

Страхування цивільної відповідальності власників автотransпортних засобів.

Моторне (транспортне) страхове бюро і його функції. Міжнародна система «Зелена картка». Страхування відповідальності роботодавців. Страхування професійної відповідальності. Страхування відповідальності за забруднення довкілля. Страхування відповідальності за неповернення кредитів. Страхування депозитів. Страхування відповідальності товаровиробників за якість продукції.

Тема 10. Перестраховування і співстраховування

Необхідність і сутність перестраховування, стан і перспективи його розвитку. Суб'єкти перестраховування. Методи перестраховування. Порівняльний аналіз методів перестраховування. Форми проведення перестраховувальних операцій. Пропорційне перестраховування: квотний, ексцедентний, квотно-ексцедентний договори. Непропорційне страхування. Вимоги, що ставляться до перестраховування ризиків у нерезидентів. Співстраховування і механізм його застосування.

Тема 11. Доходи, витрати і прибуток страховика

Склад доходів страховика. Зароблені страхові премії, порядок їх визначення. Доходи від інвестування тимчасово вільних коштів. Витрати страховика: їх склад і економічний зміст. Виплата страхових сум та страхових відшкодувань. Витрати на обслуговування процесу страхування і перестраховування. Витрати на утримання страхової компанії. Собівартість страхової послуги. Прибуток страховика. Визначення прибутку від страхової діяльності. Прибуток від інвестиційної діяльності. Розподіл прибутку. Оподаткування страховиків.

Тема 12. Фінансова надійність страховика

Поняття фінансової надійності та її значення. Формування збалансованого страхового портфеля. Відбір ризиків. Тарифна політика. Перестраховування як метод забезпечення фінансової надійності. Фінансові методи забезпечення надійності страхових компаній. Платоспроможність страховика, умови її забезпечення. Власні кошти страховика. Технічні резерви, їх склад. Показники платоспроможності. Фактичний і нормативний запас платоспроможності, порядок їх обчислення.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ДИСЦИПЛІНИ «СТРАХУВАННЯ»

Основна

1. Базилевич В. Д. Страхування: підруч. Київ: Знання, 2008. 1019 с.
2. Безугла В. О. Страхування : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 581 с.
3. Бондаренко Н. І., Нагаєва Г. О., Ковальова Т. В., Калашніков О. М. Страхування: навч.-метод. посіб. Харків, 2007. 110 с.
4. Внукова Н. М. Временко Л. В., Успенко В. І. Страхування: теорія та практика: навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Харків: Бурун Книга, 2009. 656 с.
5. Вовчак О. Д. Страхування : навч. посіб. 3-тє вид., стереотип. Львів : «Новий Світ-2000», 2006. 480 с.
6. Вовчак О. Д. Страхова справа : підруч. Київ : Знання, 2011. 391 с.
7. Гаманкова О. О. Ринок страхових послуг України: теорія, методологія, практика. Київ : КНЕУ, 2009. 283 с.
8. Говорушко Т. А. Страхові послуги: підруч. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 376 с.
9. Говорушко Т. А., Стецюк В. М. Страхування: навч. посіб. Київ; Львів: «Магнолія 2006»,

2014. 328 с.

10. Горбач Л. М., Каун О. Б. Страхування: навч. посіб. Київ : Кондор, 2011. 520 с.
11. Дьячкова Ю. М. Страхування: навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 240 с.
12. Енциклопедія страхування / В. В. Феценко та ін. Київ : Укр. агентство фін. розв., 2008. 650с.
13. Жабинець О. Й., Цюпко І. В., Томаневич Л. М. Страхування: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Львів: ЛьвДУВС, 2010. 259 с.
14. Козьменко О. В. Страхувальний ринок України у контексті сталого розвитку. Суми: УАБС НБУ, 2008. 349с.
15. Нога І. О. Страхування: навч.-метод. посіб. Київ : Акад. праці і соц. відносин Федер. профспілок України, 2010. 183 с.
16. Олійник О. В., Нагаєва Г. О. Страхування: навч. посіб. Харків : Харк. нац. аграр. ун-т ім. В. В. Докучаєва, 2008. 282 с.
17. Плиса В. Й. Страхування : підруч. Київ : Каравела, 2010. 472 с.
18. Ротова Т. А. Страхування : навч. посіб. 2-ге вид., переробл. та допов. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. 400 с.
19. Страхувальний ринок України: стан та перспективи розвитку / Булгакова С. О. та ін.; за заг. ред. А. А. Мазаракі. Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2007. 459с.
20. Страхування : лаб. практикум / Р. В. Пікус та ін. Київ : Логос, 2014. 207 с.
21. Ткаченко Н. В. Страхування. Практикум: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Ліра-К, 2009. 270 с.
22. Фисун І. В., Ярова Г. М. Страхування: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2011. 232 с.
23. Фурман В. М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: монографія. Київ. КНЕУ, 2005. 306 с.
24. Шумелда Я. П. Страхування: навч. посіб. Вид. 2-ге, розшир. Київ: Міжнародна агенція «БІЗОН», 2007. 384 с.
25. Яворська Т. В. Страхувальні послуги: навч. посіб. Київ : Знання, 2008. 350 с.

Додаткова

26. Бабенко В. Г. Механізм страхування фінансових ризиків. Мелітополь: ТДАТУ, 2009. 286 с.
27. Баранова В. Г. Фінансовий механізм функціонування страхової системи. Одеса : Вид-во «ВМВ», 2009. 376 с.
28. Бігдаш В. Д. Страхування: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. 2-ге видання, стереотипне. Київ: МАУП, 2007. 448 с.
29. Богріновцева Л. М., Вергелюк Ю. Ю. Аналіз показників фінансової безпеки страхового ринку України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2018. № 31. С. 174-179
30. Войнова Є. Ринок страхових послуг України і його позиціонування серед провідних страхових ринків світу. *Світ фінансів*. 2018. № 1 (54). С.104-116
31. Гаманкова О. О. Фінанси страхових організацій: навч. посіб. Київ : КНЕУ, 2007. 328 с.
32. Козьменко О. В., Кузьменко О. В. Актуарні розрахунки: навч. посіб. Суми : Університетська книга, 2011. 224 с.
33. Кострач Л. М., Рудь Л. О. Тенденції розвитку страхових компаній в Україні. *Збірник наукових праць Національного університету державної податкової служби України*. 2015. № 2. С.135-154
34. Кузьмін О. Є., Завербний А. С., Іващук Н. Л. Міжнародні страхові послуги: теоретико-прикладні засади: навч. посіб. Львів: Вид-во Нац. ун-ту «Львів. політехніка», 2009. 199 с.
35. Олійник В. М. Фінансова стійкість страхових компаній: монографія. Суми : Університетська книга, 2015. 287 с.
36. Офіційний сайт Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг України. URL: <http://nfp.gov.ua>.

37. Письменна Т.В. Перспективи розвитку страхового посередництва на страховому ринку України. *Формування єдиного європейського фінансового простору та розвиток світової фінансової думки* : зб. тез доп. Всеукр.наук.-практ. конф. Тернопіль : ТНЕУ, 2018. С. 139-143.
38. Пікус Р. В., Олійник Г. І. Взаємодія страхових компаній і банків на ринку фінансових послуг України: монографія. Київ: Компринт, 2015. 186 с.
39. Позднякова Л. О. Сутність та зміст страхової системи як соціально-економічної категорії. *Науковий вісник Ужгородського університету*. 2016. Вип.1 (47). Т.2. С. 379-383.
40. Приказюк Н. В. Страхова система України: теорія, методологія, практика: монографія. Київ: Логос, 2017. 611 с.
41. Про страхування : Закон України від 07 березн. 1996 р. №85/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/85/96-вр>
42. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12 липн. 2001 р. № 2664-III. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14>
43. Страховий і перестраховий ринки в епоху глобалізації: моногр. / О. В. Козьменко та ін. Суми : Університетська книга, 2011. 388 с.
44. Супрун А. А., Супрун Н. В. Страховий менеджмент: навч. посіб. Львів: Магнолія-2006, 2015. 301 с.
45. Ткаченко Н. В. Забезпечення фінансової стійкості страхових компаній : теорія, методологія та практика: моногр. Черкаси: «Черкаський ЦНТЕІ», 2009. 570 с.

ДИСЦИПЛІНА «ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

Тема 1. Сутність і функції грошей

Сутність грошей. Гроші як загальний еквівалент. Гроші як гроші і гроші як капітал. Походження грошей. Роль держави у творенні грошей. Форми грошей та їх еволюція. Повноцінні гроші. Монети. Неповноцінні гроші. Паперові гроші. Кредитні гроші. Депозитні гроші. Електронні гроші. Квазігроші. Цінність грошей. Купівельна спроможність грошей.

Функції грошей. Функція грошей як мірило цінності. Масштаб цін. Гроші як засіб обігу. Гроші як засіб платежу та засіб нагромадження. Світові гроші. Еволюція золота як світових грошей. Якісні властивості грошей.

Тема 2. Грошовий оборот і грошова маса, що його обслуговує

Сутність та економічна основа грошового обороту. Модель грошового обороту. Грошові потоки та їх балансування. Структура грошового обороту за економічним змістом та формою платіжних засобів. Безготівковий та готівковий грошовий оборот. Маса грошей в обороті. Грошові агрегати та їх визначення. Грошова база та її складові. Поняття швидкості обігу грошей і показники їх вимірювання. Фактори, що впливають на швидкість обігу грошей. Закон грошового обігу і використання його вимог в економічній політиці держави.

Тема 3. Грошовий ринок

Сутність та особливості функціонування грошового ринку. Об'єкти та інструменти грошового ринку. Інституційна модель грошового ринку. Канали прямого та опосередкованого фінансування. Структура грошового ринку. Критерії сегментації грошового ринку. Ринок грошей та ринок капіталів. Попит та пропозиція на ринку грошей. Цілі та мотиви попиту на гроші. Чинники, що

впливають на попит на гроші. Формування пропозиції грошей і його чинники. Інструменти ринку грошей. Інструменти ринку капіталів.

Тема 4. Грошові системи

Грошова система: сутність та призначення. Структура грошової системи. Види грошових систем. Еволюція грошових систем. Біметалізм. Монометалізм. Система паперово-кредитного обігу. Золотозливковий стандарт. Ринкові та неринкові грошові системи. Відкриті та закриті грошові системи. Створення та розвиток грошової системи України. Методи прямого державного регулювання грошового обороту та грошового ринку. Заходи фіскальної політики. Заходи у сфері безготівкових платежів. Регулювання готівкових платежів. Заходи грошово-кредитної політики. Заходи валютної політики. Платіжні системи. Платіжні інструменти. Платіжне доручення. Платіжні вимоги. Чек. Вексель. Платіжні картки. Оргструктура платіжної системи. Якісні характеристики платіжної системи. Методи опосередкованого регулювання грошового обороту і грошового ринку. Грошово-кредитна політика. Види грошово-кредитної політики. Цілі грошово-кредитної політики.

Тема 5. Інфляція і грошові реформи

Сутність інфляції. Інфляція попиту. Інфляція витрат. Закономірності інфляційного процесу. Вимірювання інфляції. Індекс споживчих цін. Індекс цін виробників. Дефлятор ВВП. Види інфляції. Класифікація видів інфляції. Види інфляції за формами прояву. Види інфляції за темпами знецінення грошей. Види інфляції за чинниками виникнення. Особливості монетарної інфляції. Причини інфляції. Економічні наслідки інфляції. Державне регулювання інфляції. Антиінфляційна політика. Дефляційна політика. Особливості інфляції в Україні. Сутність та види грошових реформ. Структурні грошові реформи. Реформи часткового типу. Методи стабілізації купівельної спроможності грошових одиниць: дефляція, деномінація, нуліфікація, девальвація, ревальвація. Основні моделі грошових реформ. Грошові реформи формального типу. Грошові реформи конфіскаційного типу. Реформи паралельного (консервативного) типу. Грошова реформа в Україні.

Тема 6. Валютний ринок та валютні системи

Сутність валюти та види валюти. Конвертованість валюти. Сутність валютного ринку. Об'єкти і суб'єкти валютного ринку. Класифікація валютних ринків. Конверсійні валютні операції. Строкові валютні операції. Чинники, що визначають кон'юнктуру валютного ринку. Валютний курс: його сутність та призначення. Котирування валют. Види валютних курсів. Фіксований валютний курс. Плаваючий валютний курс. Економічні чинники, які визначають валютний курс. Регулятивні інструменти впливу на валютний курс. Поняття валютної системи. Структура валютної системи. Валютна політика. Світова та національна валютні політики. Валютне регулювання. Пряме та опосередковане валютне регулювання. Валютні обмеження. Інструменти валютного регулювання. Особливості формування валютної системи в Україні.

Тема 7. Механізм формування пропозиції грошей

Загальна модель пропозиції грошей. Структура грошової бази. Обов'язкові резерви. Вільні резерви. Формування центральним банком грошової бази. Активи НБУ. Пасиви НБУ. Грошово-кредитний мультиплікатор та вплив центрального і комерційних банків на його рівень. Простий мультиплікатор депозитів. Вплив поведінки банків на мультиплікатор депозитів. Вплив небанківських інституцій на грошовий мультиплікатор. Вплив уряду та державного бюджету на пропозицію грошей.

ТЕМА 8. Теорії грошей

Загальні основи теорії грошей. Товарна теорія грошей. Класична кількісна теорія грошей. Вклад І.Фішера в розвиток кількісної теорії грошей. Кон'юнктурна теорія цінності грошей М.І. Туган-Барановського.

Кембриджська версія теорії грошей. Внесок Дж.М.Кейнса в розвиток теорії грошей. Сучасний монетаризм та внесок М.Фрідмана у його формування. Сучасний кейнсіанський-неокласичний синтез.

Тема 9. Сутність та функції кредиту. Форми та види кредиту

Сутність та структура кредиту. Загальні передумови та економічні чинники необхідності кредиту. Функції кредиту. Стадії та закономірності руху кредиту. Принципи кредитування. Класифікація кредиту. Форми та види кредиту. Характеристика основних видів кредиту. Міжгосподарський (комерційний) кредит. Банківський кредит. Державний кредит. Споживчий кредит. Економічні межі кредиту. Роль кредиту в розвитку економіки. Розвиток кредитних відносин в Україні.

Тема 10. Теоретичні основи процента

Сутність процента. Норма позичкового процента. Номінальні та реальні процентні ставки. Поведінка ринкових процентних ставок. Способи нарахування процентів. Функції та роль процента.

Тема 11. Фінансові посередники грошового ринку

Сутність, призначення та види фінансового посередництва. Економічні вигоди фінансового посередництва. Банки як провідні інституції фінансового посередництва. Функції банків. Призначення та класифікація банків. Банківництво як вид бізнесу. Операції банків. Активні операції. Кредитні операції. Інвестиційні операції. Пасивні операції. Розрахунково-касові операції банків. Банківська система: сутність, цілі та функції. Особливості побудови банківської системи в Україні. Ризик-менеджмент банківської діяльності. Небанківські фінансово-кредитні інституції. Роль небанківських фінансово-кредитних інститутів у розвитку національної економіки. Небанківські кредитні установи. Кредитні спілки. Ломбарди. Лізингові та факторингові компанії. Договірні ощадні інститути. Інвестиційні небанківські посередники.

Тема 12. Центральні банки в системі банківського регулювання

Призначення, роль та основи організації центрального банку. Походження та розвиток центральних банків. Федеральна резервна система. Європейська система центральних банків. Незалежний статус центральних банків. Функції центрального банку. Грошово-кредитна політика центрального банку. Інструменти грошово-

кредитної політики. Види грошово-кредитної політики. Місце центрального банку в системі банківського регулювання та нагляду. Організація та принципи діяльності НБУ.

Тема 13. Міжнародні валютно-кредитні установи та форми їх співробітництва з Україною

Інтеграційні процеси та створення міжнародних валютно-кредитних установ. Міжнародний валютний фонд і його діяльність в Україні. Світовий банк. Регіональні міжнародно-кредитні фінансові інституції. Європейський банк реконструкції та розвитку. Банк міжнародних розрахунків.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ДИСЦИПЛІНИ «ГРОШІ ТА КРЕДИТ»

Основна

1. Алексеев І. В., Колісник М. К. Гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Знання, 2009. 192 с.
2. Алексеев І. В., Бондарчук М. К. Гроші та кредит: навч. Посібник. Львів: Львівської політехніки, 2017. 216 с.
3. Бандурка О. М., Глущенко В. В., Глущенко А. С. Гроші та кредит. Львів: Магнолія, 2014. 368 с.
4. Бондарчук М. К., Алексеев І. В., Кльоба Л. Г. Банківська система: навч. посіб. Львів: Ліга-Прес, 2017. 246 с.
5. Береславська О. І., Кужелєв М. О., Ключко Л. А., Пернарівський О. В. та ін. Банківська система: навч. посіб. / за заг. редакцією О.І. Береславської. – Ірпінь, УДФСУ, 2018. 486 с.
6. Близнюк О. П., Шевчук І. Л. Гроші та кредит: курс лекцій. Харків: ДОД ХДУХТ, 2008. 252 с.
7. Гальчинський А. С., Єщенко Ю. І. Теорія грошей: навчальний посібник. Київ: Вища школа, 1995. 471 с.
8. Гребеник Н. В. Економічний розвиток та оптимізація системи інструментів грошово-кредитної політики в Україні. Механізм грошового та фондового ринків і їх вплив на розвиток економіки України: монографія. Київ: Фенікс, 2008. 442 с.
9. Гроші та кредит: підруч. /М.І.Савлук, А.М.Мороз, І.М.Лазепко та ін. /За наук. ред. М.І.Савлука. 6-те вид., перероб. і доп. К.: КНЕУ, 2011. 589 с.
10. Ільчук П. Г., Коць О. О. Гроші та кредит: підручник. Львів: Видавець ПП Сорока Т. Б., 2016. 412с.
11. Гроші та кредит: Підручник / За ред. проф. Б.С. Івасів. Тернопіль: Карт-бланш, 2000. 510 с.
12. Гроші, банки та кредит: у схемах і коментарях: навч. посібник / За ред. Б.Л. Луціва. Тернопіль: Карт-бланш, 2018. 225 с.
13. Демківський А. В. Гроші та кредит: навч. посіб. Київ: Дакор, 2017. 528 с.
14. Коваленко Д. І. Гроші і кредит: теорія і практика. Київ: Ліра-К, 2015. 360 с.
15. Крупка М. І., Мрочко М.С., Вишивана Б.М.. Гроші та кредит: навч. посіб. / ред. М. І. Крупка. Львів: Видавн. центр ЛНУ ім. Івана Франка, 2010. 406 с.
16. Кручка С. І. Гроші та кредит: курс лекцій / ред. С. І. Кручка. Київ: Дія, 2000. 132 с.
17. Михайловська І. М., Ларіонова К. Л. Гроші та кредит. навч. посіб. Львів: Новий світ 2011. 432 с.
18. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07 груд. 2000 р. № 2121-III. URL: http://www.bank.gov.ua/B_zakon/law_BBD.pdf.
19. Про валюту і валютні операції: Закон України від 21 черв. 2018 № 2473-VIII. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19>

20. Про Національний банк України : Закон України від 20 трав. 1999р. №679-XIV. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=679-14>.

21. Ставерська Т. О., Шевчук І. Л., Андрущенко І. С. Гроші та кредит: навч.-метод. посіб. для самостійного вивчення дисципліни. Харків: Видавець Іванченко, 2017. 88 с.

22. Черкашина К. Ф., Сисоєва Л. Ю. Гроші і кредит: в схемах та таблицях: навч. посіб. Київ: ЦП «КОМПРИНТ», 2013. 214 с.

23. Шпак Н. О., Ярошевич Н. Б., Побурко О. Я.. Фінанси, гроші та кредит: навч. посібник. Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2018. 416 с.

Додаткова

24. Адамик Б. В. Національний банк і грошово-кредитна політика: навч. посіб. Тернопіль: Карт-бланш, 2016. 278 с.

25. Береславська О. І. Валютна політика України: теорія та практика. Ірпінь. НУДПСУ, 2010. 330 с.

26. Береславська О. І., Пернарівський О. В. Аналіз ризику та оцінка ефективності кредитних портфелів банків України. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»*. 2018. 9(37). с. 103-110.

27. Бурковська А. В. Міжнародні кредитно-розрахункові та валютні операції в сучасних умовах: навч. посіб. Київ: ЦУЛ, 2014. 208 с.

28. Гальчинський А. С. Теорія грошей. Київ: Основи, 2011. 421 с.

29. Глущенко С. В. Кредитний ринок: інститути та інструменти: навч. посіб. / Києво-Могилян. акад. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 153 с.

30. Дзюблюк О. В. Організація грошово-кредитних відносин суспільства в умовах ринкового реформування економіки: монографія. Київ: Поліграф книга, 2000. 512 с.

31. Джевонс У. Деньги и механизм обмена. Челябинск: Социум, 2006. 188 с.

32. Долан Э. Дж, Дж., Кэмпбелл К. Д., Кэмпбелл Р. Дж. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика: [пер. с англ.]. Москва: Лига, 1991. 126 с.

33. Єпіфанов А. О. Операції комерційних банків: навч. посіб. Київ: Ліра-К, 2015. 523 с.

34. Іванов В. М., Софіщенко І.Я. Грошово-кредитні системи зарубіжних країн: Курс лекцій. Київ: МАУП, 2011. 232 с.

35. Кейнс Дж. М. Общая теория занятости, процента и денег. Москва: Эксмо, 2007. 960 с.

36. Козюк В. В. Монетарні засади глобальної фінансової стабільності: монографія. Тернопіль: ТНЕУ „Економічна думка”, 2011. 728 с.

37. Лагутін В. Д. Бюджетна та монетарна політика: координація в трансформаційній економіці: монографія. Київ: Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2007. 248 с.

38. Международные валютно-кредитные и финансовые отношения: Учебник / Под ред. Л. Н. Красавиной. Москва: Финансы и статистика, 2015. 780 с.

39. Михайлів З. В., Гаталяк З. П., Горбаль Н.І. Міжнародні кредитно-розрахункові відносини та валютні операції. Львів: Львівська політехніка, 2004. 242 с.

40. Моисеев С. Р. Денежно-кредитная политика: теория и практика: учеб. пособие. Москва: Московская финансово-промышленная академия, 2011. 784 с.

41. Никипелов А. О. Стратегия и тактика денежно-кредитной политики в условиях мирового экономического кризиса. Москва: Вопросы экономики, 2010. 128 с.

42. Руденко Л.В. Міжнародні кредитно-розрахункові і валютні операції: Підручник. Київ: ЦУЛ, 2003. 615 с.

43. Стельмах В. С., Єпіфанов А.О., Гребеник Н. І., Міщенко В. І. Грошово-кредитна політика в Україні: монографія. Київ: Т-во «Знання», КОО, 2003. 421 с.

44. Трускова Т.М. Финансы и кредит: Учебное пособие. Москва: Маркетинг, 2001. 352 с.

45. Харрис Л. Денежная теория / общ. ред. и вступ. ст. В. М. Усоскина; пер. с англ. Москва: Прогресс, 1990. 750 с.

46. Щетинін А. І. Гроші та кредит: Підручник. Видання 4–те, перероблене та доповнене.

ДИСЦИПЛІНА «ПОДАТКОВА СИСТЕМА»

Тема 1. Сутність та види податків

Передумови виникнення і розвитку податків. Еволюція теорії оподаткування. Соціально-економічна сутність податків. Функції податків та їх характеристика. Елементи податків та їх характеристика. Принципи оподаткування. Способи стягнення податків. Види податків і зборів та їх характеристика. Соціально економічна роль податків та їх фіскальна ефективність.

Тема 2. Податкова система і організація оподаткування

Сутність податкової системи. Структура податкової системи: підсистеми податкового законодавства, податкових органів та адміністрування податків. Принципи побудови податкової системи. Основні етапи формування податкової системи. Наукові основи побудови податкової системи. Вплив адміністрування податків на ефективність функціонування податкової системи..

Тема 3. Державна фіскальна служба України

Становлення та розвиток Державної фіскальної служби України. Організаційна структура органів державної фіскальної служби та їх основні завдання. Функції органів державної фіскальної служби. Права, обов'язки та відповідальність працівників державної фіскальної служби. Податкова міліція: функції, права та обов'язки. Основні напрямки модернізації державної фіскальної служби України.

Тема 4. Адміністрування податків, зборів і платежів

Сутність процесу адміністрування податків і платежів. Нормативно-правова та методична база адміністрування податків і платежів в Україні. Організація роботи органів ДФС з обліку платників податків. Організація роботи органів державної фіскальної служби з обліку платежів, що надходять до бюджетів та державних цільових фондів. Прогнозно-аналітична робота органів державної фіскальної служби. Організація та проведення контрольно-перевірочної роботи. Організація роботи органів ДФС щодо притягнення до відповідальності платників податків за порушення податкового законодавства. Організація роботи органів ДФС по забезпеченню надходжень до бюджету. Масово-роз'яснювальна робота фіскальних органів як метод попереднього податкового контролю. Завдання органів державної фіскальної служби щодо забезпечення ефективності адміністрування податків. Світовий досвід адміністрування податків і платежів в органах фіскальної служби.

Тема 5. Податок на додану вартість

Сутність податку на додану вартість як форми універсального акцизу. Становлення ПДВ в Україні. Платники податку на додану вартість та особливості їх обліку. Об'єкти та база оподаткування ПДВ. Ставки ПДВ. Методика включення ПДВ в ціни товарів, робіт, послуг. Пільги з податку на додану вартість. Порядок обчислення податку. Облік податкових зобов'язань та податкового кредиту з

ПДВ. Порядок сплати та подання податкових декларацій з податку на додану вартість. Порядок відшкодування з бюджету сум податку на додану вартість. Порядок електронного адміністрування податку на додану вартість.

Тема 6. Акцизний податок

Економічна сутність акцизного податку як форми специфічних акцизів. Визначення платників акцизного податку та перелік об'єктів оподаткування акцизним податком. Види ставок акцизного податку та порядок їх застосування. Податкові пільги в системі оподаткування акцизним податком. Строки сплати та порядок зарахування акцизного податку до бюджету. Особливості оподаткування акцизним податком алкогольних напоїв. Особливості оподаткування тютюнових виробів за змішаними ставками акцизного податку. Контроль за сплатою акцизного податку за допомогою маркування алкогольних напоїв та тютюнових виробів марками акцизного податку. Особливості оподаткування спирту етилового, що використовується для виробництва виноматеріалів, лікарських засобів, продуктів органічного синтезу та біоетанолу. Особливості оподаткування нафтопродуктів, вироблених в Україні, що використовуються в якості сировини для нафтохімічної промисловості. Порядок створення та функціонування акцизних складів.

Тема 7. Мито

Історичний розвиток митної справи в Україні. Сутність митної політики і об'єктивні фактори, які на неї впливають. Економічна сутність мита та основні його функції. Переваги та недоліки мита. Основні елементи мита: платники, об'єкти, база оподаткування, ставки, пільги. Особливості справляння плати за виконання митних формальностей. Види мита: характеристика та мета застосування. Види ставок мита. Сутність Єдиного митного тарифу. Особливості митного оформлення товарів. Методи визначення митної вартості при імпорті та при експорті товарів. Механізм обчислення і порядок справляння мита.

Тема 8. Податок на прибуток підприємств

Сутність та історія становлення податок на прибуток підприємств в Україні. Платники податку на прибуток підприємств. Об'єкт та база оподаткування. Ставки податку. Порядок розрахунку об'єкта оподаткування податку на прибуток підприємств. Порядок розрахунку амортизації основних засобів або нематеріальних активів для визначення об'єкта оподаткування. Податкові періоди, порядок обчислення та сплати податку на прибуток підприємств. Порядок звільнення від оподаткування податком на прибуток підприємств. Декларація з податку на прибуток підприємств та порядок її подання до органів державної фіскальної служби.

Тема 9. Податок на доходи фізичних осіб

Платники податку на доходи фізичних осіб, об'єкти оподаткування та особливості їх визначення при нарахуванні доходів. Податкові агенти. Податкова знижка з податку на доходи фізичних осіб та особливості її нарахування. Податкова соціальна пільга та порядок її нарахування. Порядок нарахування, утримання та сплати податку на доходи фізичних осіб до бюджету. Порядок подання фізичними особами річної декларації про майновий стан і доходи

(податкової декларації). Порядок подання податковими агентами звітності до органів податкової служби щодо виплачених доходів та утриманих сум податку з фізичних осіб. Відповідальність платників. Порядок оподаткування доходів фізичних осіб – суб'єктів підприємницької діяльності.

Тема 10. Спеціальні податкові режими

Загальна характеристика спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Особливості застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктами малого підприємництва – юридичними особами. Особливості застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктами малого підприємництва – фізичними особами. Порядок застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності суб'єктами малого підприємництва – сільськогосподарськими товаровиробниками. Види діяльності, заборонені для платників єдиного податку. Визначення доходу для платників єдиного податку. Ставки єдиного податку. Особливості нарахування, сплати та подачі звітності з окремих податків і зборів. Порядок переходу на спрощену систему оподаткування, обліку та звітності. Відповідальність платників єдиного податку.

Тема 11. Екологічний податок та рентні платежі

Теоретичні засади екологічного оподаткування. Сутність та види екологічних податків. Особливості справляння екологічного податку в Україні. Економічна природа та види платежів за використання природних ресурсів. Рентна плата за користування надрами для видобування корисних копалин. Рентна плата за користування надрами в цілях, не пов'язаних з видобуванням корисних копалин. Рентна плата за користування радіочастотним ресурсом України. Рентної плата за спеціальне використання води. Рентна плата за: спеціальне використання лісових ресурсів, транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами та нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.

Тема 12. Місцеві податки та збори

Історичний розвиток місцевого оподаткування. Склад місцевих податків і зборів та особливості їх встановлення. Податок на майно та його складові. Податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Плата за землю. Транспортний податок. Збір за місця паркування транспортних засобів. Туристичний збір.

Тема 13. Податкова політика в системі державного регулювання економіки

Сутність податкової політики та її соціально-економічний характер. Взаємозв'язок та взаємодія податкової політики з елементами та інструментами державного регулювання економіки. Форми та цілі податкової політики. Вектори податкової політики України в умовах гармонізації оподаткування. Координація елементів системи державного регулювання економіки і податкової політики в зарубіжних країнах.

Тема 14. Неподаткові платежі в бюджет

Класифікація неподаткових платежів та їх характеристика. Єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. Єдиний збір, який справляється у пунктах пропуску через державний кордон України. Державне мито. Ліцензування певних видів господарської діяльності.

ПЕРЕЛІК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З ДИСЦИПЛІНИ «ПОДАТКОВА СИСТЕМА»

Основна

1. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Податковий кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10>
4. Бюджетний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
5. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
6. Земельний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>
7. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
8. Митний кодекс України. URL: <http://sfs.gov.ua/mk/>
9. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

Додаткова

10. Андрущенко В.Л. Фінансова думка Заходу в ХХ столітті: (Теоретична концептуалізація і наукова проблематика державних фінансів). Львів: Каменяр, 2000. 303 с.
11. Андрущенко В.Л., Варналій З.С., Прокопенко І.А., Тучак Т.В. Податкові системи зарубіжних держав: навч. посіб. / За заг. ред. П.В. Мельника. К.:Кондор.2012. 222 с.
12. Бутко М., Мінін І. Інституційні засади модернізації податкової системи України. Економіст. 2013. № 6. С. 7-10.
13. Вишневський В.П., Гурнак О.В., Вишневська О.М. Дослідження шляхів розвитку податкових систем: неокласична, інституціональна і еволюційна парадигми. Актуальні проблеми економіки. 2012.No11. С. 9-18.
14. Винаходова С. Зарубіжний досвід місцевого оподаткування. Вісник податкової служби України. 2010. №2. С.34-37
15. Горский И.В.Налоги в экономической стратегии государства // Финансы. 2001. - №8. – С.36-42.
16. Десятнюк О. Теоретичні постулати практичної розбудови податкової системи в умовах ризиків. Світ фінансів. 2011.№ 3. С. 31-38.
17. Єфіменко Т.І. Актуальні питання сучасних стратегій реформування податкових систем. Фінанси України. 2013.№ 3. С. 7-26.
18. Иванов Ю.Б., Котляров Є.Н. Податкова система. Екологічні податки :навч. посіб. Харків:ХНЕУ. 2011. 245 с.
19. Лютий І.О., Демиденко Л.М., Романюк М.В., Субботович Ю.Л., Тропіна В.Б. Податкова система: навч. посіб. / За ред. І.О. Лютого. К.:ЦУЛ. 2009. 362 с.
20. Майбуров И.А., Соколовская А.М. Теория налогообложения. Продвинутый курс: учебник для магистрантов, обучающихся по специальностям «Финансы и кредит», «Бухгалтерский учет, анализ и аудит». М.: ЮНИТИ-ДПНП, 2011. 591 с.
21. Мельник П.В. Развитие податковой системы в переходной экономике. Ірпінь: Академія ДПСУ, 2001. 362 с.
22. Місцеві збори: URL: <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/mistsevi-zbori>

23. Моряк Т.П. Удосконалення оподаткування в Україні/ Т.П. Моряк // Фінанси України-2012. №11. С. 170-174.
24. Машина Н.І. Податкова система: навч. посіб. К.: Центр навчальної літератури. 2009. 504 с.
25. Оподаткування в Україні : навч. посіб. / За ред. Н.І. Редіної. К.:ЦУЛ. 2010. 544 с.
26. Податкова політика України: навч.посіб. / П.В. Мельник, З.С. Варналій, Л.Л. Тарангул [та ін.]; за ред. П.В. Мельника. К.: Знання України, 2010. 505 с.
27. Податкова система України: навчальний посібник / за аг.ред. М.Я. Азарова. К.: НУДПСУ. 2011. 656 с.
28. Податковий словник-довідник / за ред.. Л.Л. Тарангул ; [упоряд. Л.Л. Тарангул, З.С. Варналій, А.М. Новицький, Н.Б. Новицька, Н.М. Борейко]. К. : Знання України, 2010. 155 с.
29. Про єдиний митний тариф. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2097-12>
30. Реформування податкової системи в умовах впровадження Податкового кодексу України: електронний навч. посіб. Національного університету ДПС України. URL: <http://tc.nusta.com.ua/dkprku/index.htm>
31. Реформування податкової системи України: теорія, методологія, практика : монограф. /Ярошенко Ф.О., Мельник П.В., Мярковський А.І. та ін.; / За заг. ред.. М.Я. Азарова. К.: Міністерство фінансів України, 2011. 656 с.
32. Соколовська А.М. Основи теорії податків: навч. посіб. К.: 2010. 326 с.
33. Сідельникова Л.П., Костіна Н.М. Податкова система: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2012. 576 с.
34. Сідельникова Л.П. Оподаткування суб'єктів підприємництва: навч. посіб. /Чижова Т.В., Якуша Я.В. К.: Видавництво Ліра-К, 2012. 424 с.
35. Трофімова Л.В. Податкова політика і податкова система. Фінанси підприємств. 2012. № 1. С. 364-370.
36. Ярошенко Ф.О., Андрущенко В.Л., Мельник В.М. Історія оподаткування: монограф. Ірпінь, Національна академія ДПС України, 2004 р. 241 с.

КРИТЕРІЙ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Фахове вступне випробування проводиться у строки та згідно з Правилами прийому на навчання до Університету державної фіскальної служби в 2019 році.

Форма проведення – тестова.

Кількість тестових завдань в екзаменаційному білеті – 50.

Кожне завдання передбачає чотири варіанти відповіді, один із яких правильний.

Тривалість тестування – 2 астрономічні години.

Складеним вважається фахове вступне випробування, за результатами якого вступник набрав не менше 50% від загальної кількості балів.

Максимальна кількість балів, яку може набрати вступник за результатами фахового вступного випробування становить 100 балів, правильна відповідь на один тест – 2 бали.

Шкала переведення кількості правильних відповідей у кількість балів, отриманих за результатами фахового вступного випробування за 100 бальною та 2-бальною шкалою

Кількість вірно виконаних тестових завдань	Кількість балів, отриманих за результатами фахового вступного випробування	Еквівалент оцінки за 2-х бальною шкалою
45-50	90-100	зараховано
35-44	70-89	
25-34	50-69	
Менше 25	Менше 50	Не зараховано

ЗРАЗОК ЗАВДАННЯ ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Державна фіскальна служба України
Університет державної фіскальної служби України

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ

при вступі на навчання для здобуття ступеня магістра
на основі ступеня бакалавра, магістра (ОКР спеціаліста)
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

На виконання завдань тесту Вам дається 2 години.
На кожне завдання пропонується 4 варіанти відповіді.
Тільки один варіант відповіді є правильним.
Ніяких виправлень у даних відповідях не допускається.
Вступне тестове завдання з 1 до 50 оцінюється 2 балами.

Екзаменаційний білет №1

1. Пенсійні фонди – це:

- А) фінансові посередники, що спеціалізуються на управлінні вільними грошовими коштами інвестиційного призначення;
- Б) посередники, що працюють на кооперативних засадах і спеціалізуються на задоволенні потреб своїх членів, переважно підприємств малого і середнього бізнесу будь-якої форми власності;
- В) спеціалізовані фінансові посередники, які на договірній основі акумулюють кошти юридичних і фізичних осіб у цільові фонди, з яких здійснюють виплати громадянам після досягнення певного віку;
- Г) фінансові посередники, що спеціалізуються на купівлі у фірм права на вимогу боргу.

2. Згідно якого принципу кредит надається під строго визначений об'єкт кредитування?

- А) поворотності;
- Б) строковості;
- В) платності;
- Г) цільового використання.

3. Який державний колегіальний орган розробляє і реалізує стратегії розвитку ринків фінансових послуг:

- А) Міністерство фінансів України;
- Б) Національний банк України;
- В) Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку;
- Г) Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері ринків фінансових послуг.

4. Із яких показників, у відсотках, здійснюється відрахування підприємств до Пенсійного фонду України?

- А) валового доходу підприємства;

- Б) фонду заробітної плати;
- В) прибутку;
- Г) собівартості продукції.

5. Антиінфляційна політика, що передбачає обмеження платоспроможного попиту через фіскально-бюджетний і кредитно-грошовий механізм - це визначення:

- а) політики доходів;
- б) політики витрат;
- в) дефляційної політики;
- г) кредитної експансії.

6. Метою переміщення грошей на грошовому ринку є:

- А) тимчасова відмова від користування грошима і передача цього права іншого суб'єкта грошового ринку;
- Б) збереження права власності на гроші;
- В) отримання додаткового доходу;
- Г) виконання зобов'язань між суб'єктами грошового ринку.

7. Що можна віднести до специфічних ознак фінансів підприємств?

- А) первинний розподіл вартості ВВП, формування та використання грошових доходів;
- Б) вторинний розподіл вартості ВВП;
- В) формування та перерозподіл фінансових централізованих фондів;
- Г) формування фондів фінансових ресурсів.

8. До спеціалізованих небанківських кредитно-фінансових установ не відносяться:

- А) страхові компанії;
- Б) пенсійні фонди;
- В) комерційні банки;
- Г) інвестиційні компанії.

9. Що виступає індикаторами боргової безпеки держави?

- А) платіжний баланс;
- Б) обсяги внутрішніх та зовнішніх боргів держави;
- В) рівень інфляції;
- Г) стабільність грошової одиниці.

10. Якій політиці кейнсіанці надавали перевагу?

- А) бюджетній;
- Б) кредитно-фінансовій;
- В) монетарній;
- Г) макропруденційній.

11. Що таке бюджетний дефіцит?

- А) позитивне сальдо бюджету;
- Б) державний борг;
- В) перевищення видатків бюджету над його доходами;
- Г) перевищення доходів бюджету над його видатками.

12. Що таке дохідність цінного паперу?

- А) принести власникам грошові збитки;
- Б) швидко перетворюватися у гроші;
- В) здатність виступати як засіб зберігання та накопичення багатства;

Г) можливість цінних паперів купуватися та продаватися на ринку.

13. Що називається валютним ринком?

- А) національні й міжнародні банки, а також біржі, через які здійснюються купівля, продаж і обмін інозем-ної валюти;
- Б) узгоджена, координована валютна політика і система зовнішніх розрахунків;
- В) сукупність держав, що утворилися на базі валютних блоків;
- Г) міжбанківський ринок з купівлі-продажу валюти.

14. Який термін характеризує систематизоване згрупування доходів, видатків, кредитування, фінансування бюджету, боргу відповідно до міжнародних стандартів?

- А) бюджетний розпис;
- Б) бюджетний процес;
- В) бюджетна класифікація;
- Г) бюджетна система.

15. Інфляційне таргетування – це:

- А) контроль за обмінним курсом;
- Б) контроль за інфляцією витрат;
- В) контроль за індексом споживчих цін;
- Г) контроль за дефляцією.

16. На грошову базу може впливати:

- А) прибуток ЦБ;
- Б) обсяг грошей у обігу;
- В) дефіцит державного бюджету;
- Г) рівень монетизації економіки.

17. У яких вимірниках встановлюються тверді ставки податку?

- А) у визначених частках об'єкта оподаткування;
- Б) у грошовому вираженні на одиницю виміру об'єкта;
- В) у відсотковому вираженні від вартості об'єкта оподаткування;
- Г) у кількісному вираженні об'єкта оподаткування.

18. Які податки та збори, встановлені законодавством, є обов'язковими до сплати на всій території України?

- А) місцеві податки та збори;
- Б) загальнодержавні податки та збори;
- В) прямі податки та збори;
- Г) непрямі податки.

19. Який законодавчий акт регулює відносини в бюджетній сфері?

- А) бюджетна резолюція;
- Б) конституція України;
- В) закон України про державний бюджет на поточний рік;
- Г) бюджетний кодекс України.

20. У разі перевищення експорту над імпортом:

- А) відбувається відтік грошей з внутрішнього ринку;
- Б) відбувається приплив грошей на внутрішній ринок;
- В) потрібна додаткова емісія грошей в обігу;
- Г) відбувається вилучення грошей з грошового обігу.

21. Ціна грошей на грошовому ринку визначається:

- А) їх вартістю;
- Б) витратами, пов'язаними з їх передачею від продавця до покупця;
- В) їх споживною вартістю;
- Г) співвідношенням попиту і пропозиції на гроші як товар.

22. Нуліфікація - це:

- А) укрупнення грошової одиниці шляхом заміни грошових знаків старого зразка новими в певному співвідношенні;
- Б) офіційне зниження державою курсу національної валюти щодо іноземних валют;
- В) офіційне збільшення державою курсу національної валюти щодо іноземних валют;
- Г) визнання старих грошей недійсними.

23. Структура бюджетної системи залежить від:

- А) державного устрою;
- Б) фінансової політики держави;
- В) адміністративно-територіального поділу країни;
- Г) усі відповіді вірні.

24. Формування бюджету на реалістичних макропоказниках економічного і соціального розвитку держави відбувається відповідно до принципу побудови бюджетної системи:

- А) збалансованості;
- Б) повноти;
- В) обґрунтованості;
- Г) ефективності.

25. Сукупність показників доходів і видатків усіх бюджетів, що входять до складу бюджетної системи, – це:

- А) бюджетний устрій;
- Б) бюджетна система;
- В) зведений бюджет;
- Г) державний бюджет.

26. Яку побудову має бюджет в унітарних країнах?

- А) багаторівневу;
- Б) трьохрівневу;
- В) дворівневу;
- Г) однорівневу.

27. Під поняттям бюджетна система розуміють сукупність:

- А) бюджетних відносин;
- Б) бюджетних установ;
- В) бюджетів;
- Г) розпорядників бюджетних коштів.

28. Державний бюджет України, як фінансовий план держави, затверджується:

- А) постановою Кабінету Міністрів України;
- Б) указом Президента України;
- В) Верховною Радою України і має силу закону;
- Г) розпорядженням Національного банку України.

29. Бюджетний устрій – це:

- А) зведений бюджет України;
- Б) об'єднання усіх ланок бюджету;
- В) організація бюджетного процесу;
- Г) організація і принципи побудови бюджетної системи.

30. Відновна вартість ОФ – це ...

- А) вартість їх відтворення на момент переоцінки чи індексації;
- Б) фактична вартість ОФ на момент введення в дію;
- В) вартість, що характеризує вартість ОФ, яка ще не перенесена на вартість виготовленої продукції;
- Г) вартість ОФ у новому, не спрацьованому стані.

31. Коефіцієнт оновлення ОФ – це відношення ...

- А) вартості введених ОФ до вартості ОФ на кінець року;
- Б) вартості ОФ до вартості товарної продукції;
- В) вартості виведених ОФ до вартості ОФ на початок року;
- Г) вартості введених ОФ до вартості ОФ на початок року.

32. Капітальний ремонт ОФ ...

- А) повне розбирання машин, заміна окремих вузлів і агрегатів, контроль технічного стану, регулювання та випробовування їх;
- Б) часткове розбирання ОФ, заміна ОФ;
- В) здійснюється із заміною або поновленням деталей і вузлів обмеженої номенклатури, що визначається технічною документацією;
- Г) здійснюється для забезпечення підтримки працездатності ОФ шляхом усунення окремих руйнувань або заміни чи поновлення окремих частин.

33. Моральний знос основних фондів – це ...

- А) матеріальний знос окремих елементів основних фондів;
- Б) знос основних фондів внаслідок впровадження нових, більш прогресивних і економічно ефективних машин та обладнання;
- В) заміна основних фондів внаслідок старіння;
- Г) вірної відповіді немає.

34. Залишкова вартість ОФ – це ...

- А) вартість їх відтворення в сучасних умовах виробництва;
- Б) фактична вартість ОФ на момент введення в дію;
- В) балансова вартість за мінусом суми зносу;
- Г) вартість ОФ у новому, не спрацьованому стані.

35. Коефіцієнт вибуття ОФ – це відношення ...

- А) вартості введених ОФ до вартості ОФ на кінець року;
- Б) вартості ОФ до вартості товарної продукції;
- В) вартості виведених ОФ до вартості ОФ на початок року;
- Г) вартості виведених ОФ до вартості ОФ на кінець року.

36. Нагромаджувальне страхування з одночасним страховим захистом на випадок смерті та з метою забезпечення визначеного капіталу до певної дати є...

- А) ризиковим страхуванням життя;
- Б) змішаним страхуванням життя;
- В) пенсійним страхуванням життя;

Г) страхування від нещасного випадку.

37. У випадку дострокового припинення договору страхування на дожиття за ініціативою страхувальника страховик сплачує...

- А) страхову премію;
- Б) страхову суму;
- В) інвестиційний дохід;
- Г) викупну суму.

38. Максимальний розмір страхової суми згідно з договором добровільного особового страхування...

- А) не обмежується;
- Б) встановлюється медичними експертами;
- В) встановлюється державними органами нагляду;
- Г) встановлюється правилами страхування.

39. Суброгація у страхуванні – це:

- А) право вимоги страхувальника щодо страховика щодо страхового відшкодування;
- Б) перехід до страховика прав страхувальника на відшкодування збитків;
- В) передача прав страхувальника від страховика на вимогу відшкодування збитків від винуватця страхової події;
- Г) відшкодування збитків страхувальнику страховиком.

40. Особове страхування можна поділити на...

- А) нагромаджувальне та ризикове;
- Б) нагромаджувальне та захисне;
- В) ризикове та захисне;
- Г) змішане та комплексне.

41. Ретроцесія – це:

- А) первинне розміщення ризику;
- Б) вторинне розміщення ризику;
- В) довгострокове розміщення ризику;
- Г) розміщення ризику у декількох страховиків.

42. До мети актуарних розрахунків відноситься:

- А) розрахунок собівартості страхової послуги;
- Б) захист майнових інтересів страхувальника;
- В) створення страхових фондів;
- Г) створення страхових резервів.

43. Марка акцизного податку – це спеціальний знак яким маркуються:

- А) алкогольні напої, пиво, тютюнові вироби, спирт етиловий;
- Б) алкогольні напої та тютюнові вироби;
- В) алкогольні напої пиво, паливно-мастильні матеріали;
- Г) алкогольні напої, тютюнові вироби, транспортні засоби.

44. Об'єктом оподаткування нерезидента є:

- А) іноземні доходи
- Б) загальний річний оподатковуваний дохід, одержаний за межами України
- В) загальний місячний оподатковуваний дохід, одержаний з різних джерел як на території України так і за її межами

Г) загальний місячний оподатковуваний дохід з джерела його походження в Україні.

45. База оподаткування об'єктів житлової та нежитлової нерухомості, що перебувають у власності юридичних осіб, обчислюється:

- А) юридичними особами самостійно;
- Б) контролюючим органом за місцем податкової адреси власника такої нерухомості;
- В) сільськими, селищними або міськими радами за місцем реєстрації власника такої нерухомості;
- Г) органом виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів.

46. Предметом договору лізингу може бути...

- А) неспоживна річ, віднесена до основних фондів
- Б) інтелектуальна власність
- В) авторські права
- Г) товарні знаки

47. Кредитні ризики являють собою:

- А) небезпеку несплати позичальником відсотків по кредиту
- Б) небезпеку несплати позичальником основного боргу та відсотків
- В) здатність підприємства сплачувати відсотки за позичковий капітал
- Г) втрати від зміни валютних курсів

48. Проста акція...

- А) гарантує їй власнику отримання дивідендів за будь-яких умов
- Б) дає право власнику на отримання частини прибутку у вигляді дивідендів та право голосу на загальних зборах акціонерів
- В) не дає права на отримання дивідендів
- Г) дає право на першочергове отримання дивідендів та право голосу на загальних зборах акціонерів

49. Фінансові установи, що спеціалізуються на купівлі у фірм прав на вимогу боргу:

- А) пенсійні фонди;
- Б) лізингові компанії;
- В) факторингові компанії;
- Г) ломбарди.

50. Які з основних відмінностей форвардних та ф'ючерсних контрактів є правдивими:

- А) ф'ючерсні контракти передбачають завжди реальну поставку активу, а форвардні – ні;
- Б) ф'ючерсні контракти стандартує біржа, а умови форвардного контракту погоджуються сторонами цього контракту;
- В) розрахунки за ф'ючерсним контрактом здійснюються в кінці строку його дії, а за форвардним щоденно;
- Г) сторонами форвардного контракту виступають знеособлені партнери, а сторонами ф'ючерсного – два визначені контрагенти.

Голова фахової атестаційної комісії _____ О.І.Береславська